

Porozumel som tomu správne?

Otázky účastníkov na prednášajúcich zosumarizované Monikou Clément

Prednášky boli prednesené na Konferencii o budúcnosti, ktorá sa konala na Michaela od 29. septembra do 1. októbra v Goetheane

Počas konferencie bolo podaných približne sto písomných otázok v súvislosti s nepodmieneným základným príjmom. Vykryštalizovali sa pritom rôzne ťažiskové body. Napríklad otázky na Götza W. Wernera sa týkali toho, akú má základný príjem zohrať úlohu v medzinárodnej diskusii, ak „ide to, aby sme ‚snívali‘ o základnom príjme v celosvetovom meradle.“ Iný pýtajúci sa chcel vedieť:

„Hospodárstvo sa globalizuje, závislosti sa zvyšujú, rozdiely medzi bohatými a chudobnými tiež. Daňové záležitosti, aj daň z pridanej hodnoty, sa však ešte stále riešia hlavne na národnej úrovni. Ako je možné predstaviť si základný príjem v globalizovanom hospodárstve?“ Alebo: **„Bude zohrávať EU nejakú úlohu pri výbere dane z pridanej hodnoty a vyplácaní základného príjmu alebo to má ísť cez štátnu úroveň?“**

EU, dôchodky a úroky

Najmä k poslednej otázke sa vyjadril Götza W. Werner nasledovne: „Základný príjem je v podstate myslený celosvetovo. Je možné predstaviť si - a bolo by to ideálne - celosvetovú (napr. na úrovni EU) daň zo spotreby, ktorá by bola vyplácaná každému človeku ako základný príjem. Na našej internetovej stránke www.unterschied-zukunft.de je množstvo liniek na internetové stránky skupín a združení zaoberajúcich sa základným príjmom v Európe a na celom svete. Európska únia by bola na výber dane z pridanej hodnoty a jej vyplácanie ako základného príjmu dokonca vhodnejšia ako jednotlivé štáty - už iba z dôvodu menovej únie, ale aj z dôvodu európskych legislatívnych kompetencií, napríklad čo sa týka výšky dane. Základný príjem môže byť samozrejme rozdielne vysoký v závislosti od životných nákladov v jednotlivých krajinách. To navrhuje aj bývalý prezident Európskej rady a luxemburský premiér Jean-Claude Juncker v interview pre noviny Frankfurter Rundschau z 20. novembra 2005 (na internete www.fr-online.de).“

Ďalšia ťažisková otázka na Götza W. Wernera sa týkala úlohy doterajších sociálnych systémov, napr. uplatňovania dôchodkov:

„Budem dostávať starobný dôchodok 4000 eur. Koľko dostanem s nepodmieneným základným príjmom? Aké je prechodné riešenie pri znížení dôchodku? Alebo sa základný príjem jednoducho odpočíta z dôchodku?“

Odpoveď Götza W. Wernera: „Ak dnes dostávate starobný dôchodok 4000 eur a zaviedol by sa základný príjem vo výške 1000 eur, tak by ste dostávali dôchodok 3000 eur. Váš príjem ostane rovnaký, Váš dôchodok však bude v rastúcej miere financovaný spotrebnou daňou.“ Na stránke www.unterschied-zukunft.de je možné na doplnenie k otázke „Je možné dnešné dôchodkové zabezpečenie pričleniť (ako transferové platbu) k základnému príjmu?“ nájsť odpoveď: „V každom prípade budú dnešné sociálne systémy základným príjmom výrazne odľahčené. Popritom môžu nad rámec základného príjmu existovať sporiace schémy všetkého druhu, ostane to na slobodnom rozhodnutí ako doteraz.“

Iný komplex otázok sa týkal dnešného bankovníctva, ako ilustruje táto otázka: Porozumel som tomu správne? -

„Porozumel som tomu správne? Zavedením základného príjmu (a zdaňovania výdavkov) ostane dnešné bankovníctvo s jeho úrokmi a úrokmi z úrokov ponechané bezo zmeny?“

K tomu Götza W. Wernera: „Áno i nie. Inštitucionálne ostane bankovníctvo také, aké je. Musíme si však uvedomiť, aké dôsledky môže mať rozvoj individuálnej iniciatívy na dopyt po úveroch. Na druhej strane treba prihliadať na to, že pri zavedení a postupnom zvyšovaní základného príjmu dôjde k znižovaniu miezd (v dôsledku základného príjmu celkovo príjmovovo neutrálnemu), a tým aj znižovaniu čistých cien až s časovým oneskorením. Tým môže dôjsť - podľa miery zvýšenia spotrebnej dane a základného príjmu - k nepatrnej inflácii s príslušnými dôsledkami na obzvlášť vysoký peňažný majetok.“

Ešte menší zájem o „volné poznatky“?

Téma volných poznatků v souvislosti s základním příjmem vyvolala méně otázek a zdá se, že to dává za pravdu konstatování Matthiasa Spielkampa v jeho přednášce, že „míra zájmu o problematiku volných poznatků a slobodnej kultúry leží hlboko pod úrovňou, akej sa tešia ‚velké‘ spoločenské témy, o ktorých sa dnes vedie diskusia, ako je napríklad reforma zdravotníctva alebo dôchodkového zabezpečenia.“ Jednu z otázok tu ale predsa odčitujeme, a to stanovisko príp. komentár k údaju, že 70% webserverov je voľný softvér:

„Ak IBM alebo HP používajú Linux, neznamená to, že vytvárajú voľný softvér.“

Matthias Spielkamp odpovedal: „Nie, to by bol skutočne chybný záver.

Ale údaj o IBM a HP nehovorí o nasadení voľného softvéru, ale o tom, že pre svoje potreby si nechávajú naprogramovať softvér, ktorý potom zverejnia pod licenciou GPL - teda ako voľný softvér. IBM a HP sú známe ako firmy, ktoré ročne investujú obrovské sumy na vývoj softvéru, ktorý sa nakoniec publikuje ako voľný. Aj samotný Microsoft zverejňuje niektoré programy pod GPL. V prípade IBM a HP vychádzajú pozorovatelia z toho, že motívom tvorby voľného softvéru nie je altruizmus, ale nasadenie niečoho proti monopolistickým štruktúram impéria Microsoft-Windows. A v mnohých prípadoch možno aj názor, že produkčný model voľného softvéru vedie k lepším produktom - voľne podľa motta Erica Raymonda, jedného z najvýznamnejších zástancov modelu Open Source, ktoré je známe ako „Linu- sov zákon“ (podľa Linusa Torvalda, tvorca voľného operačného systému Linux): ‚Given enough eyeballs, all bugs are shallow.‘ Po slovensky približne: Ak sa na program díva dostatočné množstvo očí, tak im neujde žiadna chyba.“

Otázky na daňových expertov

Naproti tomu na Benedikta Hardorpa sa zniesla záplava otázok. Štyri z nich sme vybrali ako reprezentatívne:

.Zmysel a výpočetná hodnota modelových výpočtov

„Existujú modelové výpočty na tému nepodmieneného základného príjmu a dane z výdavkov? Je možné o nich uvažovať alebo už boli vykonané?“

Benediktus Hardorp: „Modelové výpočty majú zmysel iba vtedy, ak jestvujúcemu systému rozumieme metodicky správne, t. j. napr. zdaňovanie musíme chápať ako *proces prerozdelenia* hodnoty, ktorú spoločnosť vytvorila (HDP). Potom sa ihneď ukáže, že - aj pri zmene systému zo zdaňovania *príjmov* na zdaňovanie *výdavkov* - miera prerozdelenia spoločnosťou vytvorenej hodnoty môže ostať v zásade rovnaká. Jednotlivé parametre tvorby cien a príjmov - daňové náklady sú iba *jedným* parametrom z mnohých! - sa budú dnes ako aj v budúcnosti (neustále) meniť, avšak systém celého prerozdelenia procesu nie. Modelové výpočty (pre ktorú krajinu?) majú dnes zmysel iba *paušálne* ako pomôcka na preukázanie uskutočniteľnosti. Na objednávku Nadácie Konráda Adenauera vypracoval prof. Opielka štúdiu uskutočniteľnosti modelu durínskeho predsedu vlády Althausa na nemecké pomery, kde preukázal jeho realizovateľnosť. Štúdia bude zverejnená v krátkom čase. Nasledovať budú ďalšie prepočty (s možnou odchýlkou vo výsledkoch), pretože ako predpoklady, tak aj politické podmienky sa neustále menia. Modelové výpočty sa samozrejme môžu robiť iba *za krajinu celkovo*. Zásahy do sociálneho organizmu musia byť vo svojich účinkoch pre občanov *nezvratiteľné*, pretože dôvera v legislatívne usporiadanie dlhodobých pomerov nemôže vzniknúť „na skúšku“. V tejto oblasti sa sociálny organizmus nemôže nastaviť na „pokusné“ regulácie (napr. príjem v starobe, vonkajšie hospodárske vzťahy). Iba pre „zvyšok sveta“ sa môže krajina, ktorá napreduje, chápať ako „model“ - ktorý je možné nasledovať alebo nenasledovať.“

.Práva cudzincov

„Ako by musela vyzeráť azylová a cudzinecká legislatíva, ak by sa v Nemecku alebo v Európe zaviedol nepodmienený základný príjem?“

Benediktus Hardorp: „Nevzniknú žiadne iné otázky, ako tie, ktoré máme dnes:

a) Kto je považovaný za domáceho obyvateľa - a keď sa prisťahuje, tak odkedy?

b) Keď krajine ostane dlhodobo, ako sa (napr. postupne) integruje? Problém prisťahovalectva a sociálneho systému nie je nový a v budúcnosti sa možno bude môcť riešiť rozhodnejším spôsobom. Nie je to však problém *základného príjmu* - ale *Integrácie* ako takej.

.Daňové zaťaženie dôchodcov

„Dôchodcovia a príjemcovia sociálnych dávok budú musieť znášať vyššie spotrebné dane bez toho, aby boli odľahčení na strane príjmu. Dobre zarábajúci budú naproti tomu na strane svojich príjmov odľahčení, okrem toho konzumujú aj omnoho viac v zahraničí alebo odkladajú svoje peniaze stranou. Myslíte, že je to dobré a spravodlivé?“

Benediktus Hardorp: „Dôchodcovia dnes musia znášať vysoké firemné daňové zaťaženie, ktoré je zahrnuté v čistej cene tovarov a služieb ich každodennej potreby. Spravidla to však nepozorujú. Až s transparentne vykázanou daňou z pridanej hodnoty budeme mať pred očami celú novú daňovú záťaž. Ak sa uplatňovanie daní presunie od všetkých firemných a súkromných príjmov na zdaňovanie spotreby (daň z pridanej hodnoty), tak to síce pri spotrebe znamená formálne zvýšenie dane - ale celkovo žiadne zvýšenie daňového zaťaženia. Čisté ceny tovarov a služieb sa totiž znížia v miere zodpovedajúcej daniam (bez sociálnych odvodov), ktoré sú v nich dnes obsiahnuté. Nominálne (peňažné) príjmy sa naopak zvýšia, pretože z príjmu sa nebude odvádzať žiadna daň ani sociálne odvody. Hrubý peňažný príjem sa stane čistým príjmom. Nemecký daňový systém už dnes odľahčuje základné životné potreby (znížená daňová sadzba). Odľahčenie môže ísť až na 0% daň. Celkovo nemusí prísť k žiadnemu zvýšeniu cenovej hladiny.“

.Zdaňovanie verejného sektora

„Pre verejnú sféru ako spotrebiteľa, ktorý má vysoké výdavky, by sa investičné náklady zdvojnásobili. Ako chcete riešiť toto?“

Benediktus Hardorp: „Investičné náklady sa práve nezdvajnosobia (pozri odpoveď na otázku č. 3). Ale ako pri možnom odľahčení dôchodcov, rovnako je možné postupovať aj pri verejnej sfére a jej spotrebe (na investície atď.). Môžeme stanoviť nižšiu daň (0%, 10%), alebo dokonca (plné alebo čiastočné) odpočítanie dane (bez predpokladu vlastných zdaniteľných výkonov). Formálne zvýšenie dane z pridanej hodnoty teda z dlhodobého hľadiska práve nemusí viesť ku zvýšeniu koncových cien tovarov a služieb. Systém môže mať -ako je tu naznačené - rôzne podoby, neexistujú však žiadne neprekonateľné systémové prekážky!“

Založenie iniciatívy

Na záver konferencie oznámila skupina mladých ľudí prostredníctvom svojej hovorkyne Rahel J. Uhlenhoff spontánne založenie iniciatívy v Berlíne, ktorá je teraz, niekoľko mesiacov po konferencii, dosiahnuteľná na nasledujúcej adrese:

Bürgerinitiative bedingungsloses Grundeinkommen

Rahel J. Uhlenhoff, Julian Hillebrand, Konstantin J. Sakkas, Philip Kovce

Adresa:

Rahel J. Uhlenhoff / Konstantin J. Sakkas

Súdendstraße 18

12169 Berlin

Tel.: +49 30 6298 3128

Fax: +49 30 6337 2014

E-Mail: bbg@zukunft-grundeinkommen.de

www.zukunft-grundeinkommen.de

Linky

www.unternimm-die-zukunft.de

www.iep.uni-karlsruhe.de

www.iep.uni-karlsruhe.de/grundeinkommen

www.netzwerk-grundeinkommen.de

www.initiative-grundeinkommen.ch

www.freiheitstattvollbeschaeftigung.de

www.hardorp-schriften.de

www.globalincome.org

www.immateriblog.de